

Motion till riksdagen 2021/22:1757

av **Pyry Niemi och Emilia Töyrä (båda S)**

Högre växel i minoritetspolitiken, dags att utreda sanktioner

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten att införa olika former av sanktioner mot kommuner och regioner som inte följer den nya minoritetslagstiftningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Den nationella minoritetspolitiken fyller 20 år i år och Sverige ska säkerställa efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter, som bland annat följer av internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Regeringen har i maj 2020 tagit emot utredningen Högre växel i minoritetspolitiken – Stärkt samordning och uppföljning. Den är för närvarande ute på remiss. Den nya minoritetslagstiftningen gäller fr.o.m. 1 januari 2019. Samiska, finska och meänkieli uppfyller kraven på historisk geografisk anknytning i enlighet med språkstadgan. I dag är 84 kommuner och 15 regioner förvaltningsområden för dessa språk.

Kommuner som är anslutna till något förvaltningsområde har ett ansvar för att medborgare ska kunna använda samiska, finska eller meänkieli i kontakter med myndigheter och erbjuda förskoleverksamhet och äldreomsorg helt eller delvis på dessa språk. I enlighet med tidigare studier av minoritetslagens genomslag konstaterar Socialstyrelsen att kunskapen om de nationella minoriteterna och minoritetslagen är fortsatt bristfällig i många av Sveriges kommuner och regioner. Kartläggningen tyder på att beredskapen för de skärpta bestämmelserna är låg såväl inom som utanför förvaltningsområden för nationella minoritetsspråk.

Regeringen har i dagarna presenterat en historiskt stor ekonomisk satsning på att stärka minoritetsspråken, det kan bli tal om att införa bl.a. språkcentra. Regeringen har också presenterat utredningen Högre växel i minoritetspolitiken – Stärkt samordning och uppföljning. Trots att mycket har genomförts, kvarstår de grundläggande bristerna:

- minoritetslagen och de nationella minoritetsfrågorna är lågt prioriterade bland såväl ledning som personal i kommuner och regioner
- det saknas förståelse för varför de nationella minoriteterna har särskilda rättigheter
- fördomar om de nationella minoriteterna förekommer bland personalen i kommuner och regioner
- minoritetslagens bestämmelser tolkas på skilda sätt av olika kommuner och regioner samt av olika företrädare för de nationella minoriteterna
- det råder brist på personal med minoritetsspråks- och minoritetskulturkompetens inom samtliga verksamhetsområden.

Det finns en låg grad av enhetlighet och tydlig kvalitetssäkring för brukare/patienter som berörs av minoritetslagen i Sverige och det riskerar att skapa ojämlikhet inom landet, där vissa kommuner och regioner följer intentionerna medan andra släpar efter. Det här är en rättighetslagstiftning och sanktionerna för att göra fel eller avstå från att följa lagen för utförarna är näst intill obefintliga. Det krävs således ett omtag för att utvärdera nästa steg för att nå likvärdighet för brukare/patienter i Sverige. Därför är det angeläget att regeringen utreder möjligheterna att införa sanktioner mot kommuner och regioner som inte följer minoritetslagstiftningen i likhet med t.ex. skollagen där huvudmän riskerar vite om de inte uppfyller kraven i lagar och föreskrifter.

Pyry Niemi (S)

Emilia Töyrä (S)